

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Généelal toude yalla

YALLA neena :

﴿فَادْكُرُونِي أَذْكُرْكُمْ وَاشْكُرُوا لِي وَلَا تَكْفُرُونِ﴾⁽¹⁾

Toude léenma ma toude léen, sante léenma te
bouléenma xarab.

YALLA wakhatne:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا﴾⁽²⁾

Yéen ñigème déeléen toude YALLA lou bari lool.

YALLA wakhatne:

﴿وَالذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتِ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُم مَّغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا﴾⁽³⁾

(1) سورة البقرة، الآية: ١٥٢ .

(2) سورة الأحزاب، الآية: ٤١ .

(3) سورة الأحزاب، الآية: ٣٥ .

Dafalim mélokani ñigëm yalla mouné ñom dëy ay toudou katou yalla yougor ag you jigéen lane, tedañou koy toude lou bari, mouné ñom ñoñou dëy yalla migileeni xàré ak njeggël akouk paye gou rëye.

YALLA wakhatne:

﴿وَأَذْكُرُ رَبِّي فِي نَفْسِيكَ تَضَرُّعًا وَخِيفَةً وَدُونَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ وَلَا تَكُنْ مِنْ الْمُغَافِلِينَ﴾^(٤)

Néena: yaw yonneent bi (salla lahou alayhi wasallam): dél toud sa broom gay trokhlou ak diko ragal, te boulkoy biralle loole, naga koy def ci soubagi ag ngon gi, te boul book mouk ci ñi saggan.

Yonnentebi (salla lahou alayhi wasallam)

wakhne:

(٤) سورة الأحزاب، الآية: ٣٥ .

((مَثَلُ الَّذِي يَذْكُرُ رَبَّهُ، وَالَّذِي لَا يَذْكُرُ رَبَّهُ، مَثَلُ الْحَيِّ وَالْمَيِّتِ))⁽⁵⁾

msaloum kiy toude yalla ak kiko doul toude migi
melne kouy doundou ak kou dèe, limou ci dioublou moy
toude yalla dafa mèlnè ag rouh ci yaram, koudoul toude
yalla dafa mèlne kou fatou.

وقال صلى الله عليه وسلم:

((أَلَا أَنْبِئُكُمْ بِخَيْرِ أَعْمَالِكُمْ، وَأَزْكَاهَا عِنْدَ مَلِيكِكُمْ، وَأَرْفَعَهَا فِي دَرَجَاتِكُمْ، وَخَيْرٍ لَكُمْ
مِنْ إِنْفَاقِ الذَّهَبِ وَالْوَرِقِ، وَخَيْرٍ لَكُمْ مِنْ أَنْ تَلْقَوْا عَدُوَّكُمْ فَتَضْرِبُوا أَعْنَاقَهُمْ وَيَضْرِبُوا
أَعْنَاقَكُمْ؟)) قَالُوا بَلَى . ((ذِكْرُ اللَّهِ تَعَالَى))⁽⁶⁾

Yonntebi (salla lahou alayhi wasallam) wakhne:

Xanaa doumalèen xibar ligèn ci seeni diëfyi, te gëna

(5) البخاري مع الفتح، ٢٠٨ / ١١، برقم ٦٤٠٧، ومسلم، ١ / ٥٣٩، برقم ٧٧٩، بلفظ: ((مثل

البيت الذي يذكر الله فيه والبيت الذي لا يذكر الله فيه مثل الحي والميت))، ١ / ٥٣٩ .

(6) الترمذي، ٥ / ٤٥٩، برقم ٣٣٧٧، وابن ماجه، ٢ / ١٢٤، برقم ٣٧٩٠، وانظر: صحيح ابن ماجه، ٢ /

teed fa seen broom, te gëna mana gàw ci yëkkati seeni
graat fa yalla, te mo gën sakh gèen di diokhè wourous ak
khalis, te gën gèen tasèek sènoub non ci gèen di jihadag
ñoom ñou dilèen ray gèen dilèen ray?

Ñounèko wakhñouko kay, mounè lèen loolou moy
toud yalla.

وقال صلى الله عليه وسلم:

((يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى: أَنَا عِنْدَ ظَنِّ عَبْدِي بِي، وَأَنَا مَعَهُ إِذَا ذَكَرَنِي، فَإِنْ ذَكَرَنِي فِي نَفْسِهِ،
ذَكَرْتُهُ فِي نَفْسِي، وَإِنْ ذَكَرَنِي فِي مَاءٍ، ذَكَرْتُهُ فِي مَاءٍ خَيْرٍ مِنْهُمْ، وَإِنْ تَقَرَّبَ إِلَيَّ شِبْرًا، تَقَرَّبْتُ
إِلَيْهِ ذِرَاعًا، وَإِنْ تَقَرَّبَ إِلَيَّ ذِرَاعًا، تَقَرَّبْتُ إِلَيْهِ بَاعًا، وَإِنْ أَتَانِي يَمْشِي أَتَيْتُهُ هَرْوَلَةً))^(٧).

Yonnèn tèbi wakhnè:

Yàlla mou kawè mi nèna: man màgi fima sama diàmbi
ñortou, bourafètè ci màn ma rafètal diamè ci moom,
bouñàwèè ñorte lamou ñortou lafay fèk.

Nèna man magi andak sama diàbi andoug dëgral ak

(٧) البخاري، ٨ / ١٧١، برقم ٧٤٠٥، ومسلم، ٤ / ٢٠٦١، برقم ٢٦٧٥، واللفظ للبخاري.

tawfikhal fik migimay toud, bouma touddè ci lou nèbbou
fo khamnè mom rèkka fa nèk matoudko fi man.

Bouma touddè ci mboolo matoudko ci mboolo
mouka gene, tè moy mbooloom malàkaya, bou ma
digèñalo ci toopma ak wout sama gërëm loutolnè digëntè
binèk sabàramou dëy bi ak bàramou sandikàa bo boolèn
garalè man danako diègèñalou lou toolnè lokhoo, mom
sama diàmbe bou ma digèñalo lou tènè ab lokho booko
tállalè man danàko diègèñalou lou toolnè ñàri lookho yoo
tállal, bou sam diàmbe di dik ci man di di dookh, man
magatanoukou did aw.

(limou ci dioublou mooy loo daw diëm ci yàlla yà
yàlla loudoubal liga dèf lay dèf gir khèthila ga ak ci moom.

وعن عبد الله بن بسر رضي الله عنه أَنَّ رَجُلًا قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّ شَرَائِعَ الْإِسْلَامِ

قَدْ كَثُرَتْ عَلَيَّ، فَأَخْبِرْنِي بِشَيْءٍ أَتَشَبَّهْتُ بِهِ. قَالَ: ((لَا يَزَالُ لِسَانُكَ رَطْبًا مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ))^(٨).

Sahàba bi toud abdoul làh ibnou bousr danè dafa am bèn wày bou wakh yonnèn tèbi nèko màndàl yi lislàm di dèglè dafa bari, tè damà bæg ga wakhma loo khàmne dama thiy gooy ga khamne mooy doon limày dièkhal li ëppe ci sama wakhtou.

Yoonnètèbi sallal làhou alayhi wa sàllama nèko: saw làmmiñ boumou dañ mouk di tooy ci toude yàlla.

وقال صلى الله عليه وسلم:

((مَنْ قَرَأَ حَرْفًا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ فَلَهُ بِهِ حَسَنَةٌ، وَالْحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَلِهَا، لَا أَقُولُ: ((الم))

(٨) الترمذي، ٤٥٨ / ٥، برقم ٣٣٧٥، وابن ماجه، ٢ / ١٢٤٦، ٣٧٩٣، وصححه الألباني في:

صحيح الترمذي، ١٣٩ / ٣، وصحيح ابن ماجه، ٣١٧ / ٢.

حَرْفٌ، وَلَكِنْ: أَلِفٌ حَرْفٌ، وَلَا مٌ حَرْفٌ، وَمِيمٌ حَرْفٌ))^(٩).

Yoonnètèbi sallàhou alahi wasalama nèna:

Kou diàng aw araf ci alxhràn yàlla dalay bindal ab
touyàba, dadi lakoy foulal foukki yoon,

Mounè wakhoumanè bàtou (alf làm mmim) bEn aràf
la, wayè alifgi arafla, làmgi arafla, mim gi arafla.

وَعَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ:

خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَخَنُ فِي الصُّقَّةِ، فَقَالَ: ((أَيُّكُمْ يُحِبُّ أَنْ يَغْدُوَ كُلَّ
يَوْمٍ إِلَى بُطْحَانَ، أَوْ إِلَى الْعَقِيقِ، فَيَأْتِي مِنْهُ نَاقَتَيْنِ كَوْمَاوَيْنِ فِي غَيْرِ إِثْمٍ وَلَا قَطِيعَةٍ رَحِمٍ))؟ فَمُنَّا:
يَا رَسُولَ اللَّهِ نُحِبُّ ذَلِكَ. قَالَ: ((أَفَلَا يَغْدُو أَحَدُكُمْ إِلَى الْمَسْجِدِ فَيَعْلَمُ، أَوْ يَفْرَأُ آيَتَيْنِ مِنْ كِتَابِ
اللَّهِ وَجَلَّ خَيْرٌ لَهُ مِنْ نَاقَتَيْنِ، وَثَلَاثٌ خَيْرٌ لَهُ مِنْ ثَلَاثٍ، وَأَرْبَعٌ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَرْبَعٍ، وَمَنْ أَعْدَادَهُنَّ

(٩) الترمذي، ١٧٥ / ٥، برقم ٢٩١٠، وصححه الألباني: صحيح الترمذي، ٩/٣، وصحيح الجامع

Oukhbata ibnou àmirin di ab sahàba yàlla nako yàlla gèrèm nèna: yoonnètèbi dafa gène ci kèrèm ñëw ci diàkka ji fèk lèn ci palace bi ñou diaglèl ñi amoul fouñou dèk ñounànk souffa, mounè lèn kan ci yèn moo bëga khëy bisbounè dèm thia khourou bouthàn wala khrou akhikh (ñàri khour lañ you nèk màdina) mou dièlfa ñàri gèlèm you rëy ay digèn ci loudoul bàkkàr wala louy waral ak mbook gou dag?

Ñounèko noun ñèppa bæg loolou kay.

Mounè kèn ci yèn khëy dèm thia diakka dia mou xamlou fa wala mou diàngfa ñàri àya moo gèn ci moom ñàri gèlèm, ñàtti àya moogèn ci moom ñàtti gèlèm, ñènti àya mogèn ci moom ñènti gèlèm, louma diàng ci limoub àya moo gèn lim bouni tool ci ay gèlèm.

وقال صلى الله عليه وسلم:

((مَنْ قَعَدَ مَقْعَدًا لَمْ يَذْكُرِ اللَّهَ فِيهِ، كَانَتْ عَلَيْهِ مِنَ اللَّهِ تِرَةً، وَمَنْ اضْطَجَعَ مَضْجَعًا لَمْ

يَذْكُرِ اللَّهَ فِيهِ كَانَتْ عَلَيْهِ مِنَ اللَّهِ تِرَةً))^(١١).

Yoonèntèbi sallal làhou alyhi wasallama nèna: kou took
ci ab palace tè touddofa yàlla dana ci diali ak wañèkou
akouk rèthiou, kou tëde ci ab tëddoukay tè touddofa yàlla
dana ci diali ak wañèkou akouk rèthiou.

وقال صلى الله عليه وسلم:

((مَا جَلَسَ قَوْمٌ مَجْلِسًا لَمْ يَذْكُرُوا اللَّهَ فِيهِ، وَلَمْ يُصَلُّوا عَلَى نَبِيِّهِمْ إِلَّا كَانَ عَلَيْهِمْ تِرَةٌ، فَإِنْ

شَاءَ عَذَّبَهُمْ، وَإِنْ شَاءَ عَفَرَ هُمْ))^(١٢).

Nèna amoul ay nit ñou toog ci ab diatày tè touddouñ fa
yàlla diouli wouñou fa ci yoonnèn tèbi sallal làhou alayhi
wasalama loudoulnè diatàybooba dana doon ak pèrtàgè ak
louñouy rèthiou, bou nèkhè yàlla mou mbougal lèn ci,

(١١) أبو داود، ٤ / ٢٦٤، برقم ٤٨٥٦، وغيره، وانظر: صحيح الجامع، ٣٤٢/٥.

(١٢) الترمذي، ٥ / ٤٦١، برقم ٣٣٨٠، وانظر: صحيح الترمذي، ١٤٠/٣.

bouko nèkhè mou dièggal lèn.

وقال صلى الله عليه وسلم:

((مَا مِنْ قَوْمٍ يُقُومُونَ مِنْ مَجْلِسٍ لَا يَذْكُرُونَ اللَّهَ فِيهِ إِلَّا قَامُوا عَنْ مِثْلِ حَيْفَةِ حِمَارٍ، وَكَانَ لَهُمْ

حَسْرَةٌ))^(١٣).

Yoonnètèbi sallal làhou alayhi wasallama nèna:

ay nit ñou toog ci ab diatày tè touddouñ fa yàlla loudoul
bouñouy diok dañiy mènè ñoutoogon tim mèddoum
mbàm, tè sèn diatày booba dana doon louñouy rèthiou .

Ligay ñaan boo yew woo ciy nelaw

(١٣) أبو داود، ٤ / ٢٦٤، برقم ٤٨٥٥، وأحمد، ٢ / ٣٨٩، برقم ١٠٦٨٠، وانظر: صحيح الجامع،

Daganàn:

((الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَحْيَانَا بَعْدَ مَا أَمَاتَنَا، وَإِلَيْهِ النُّشُورُ))^(١٤).

Niga koy diangé:

Alhmdou lil lahil lazi ahyànà bahda maa amatanaa, wa ilayhin nouchour.

Limouy firi:

Magi sant yalla miñou doundalaat ginaw bimouñou faatèe, te bouñou dèkkèe ci moom lañou dëm.

(limou dioublou ci fatou gii mooy nelaw, ndakh nelaw fatou gou ndawla).

Gawakhaatnè:

((لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ،

سُبْحَانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ

(١٤) البخاري مع الفتح، ١١٣ / ١١، برقم ٦٣١٤، ومسلم، ٢٠٨٣ / ٤، برقم ٢٧١١.

الْعَظِيمِ، رَبِّ اغْفِرْ لِي))^(١٥).

Niga koy diangè:

La ilaha illal lah wahdhou la charika lhou, lhoul moukou walhoul hamdou, wa houwa alaa koulli chaye in khadiroun.

Soubhanal laah, walhamdou lillaah , walà ilàha illal làh, allahou akbàr.

Walà hawla walà khouwwata illà bil làhil aliyyl asimi.

Limiy firi moy:

Amoul keen wala lèen lou yayoo ñou diàmouko koudoul yàlla, mom dong ga ko yayoo, te amoul kén kou ñouy ko ciy bookkalèl, yàlla momom lèep louy ngour, ak lèep louy khetou cinte mooko yayo, temooy ki am kattan ci lèepe.

(١٥) من قال ذلك غُفِرَ له، فإن دعا استجيب له، فإن قام فتوضأ ثم صلى قُبِلت صلواته، البخاري مع

الفتح، ٣ / ٣٩، برقم ١١٥٤، وغيره، واللفظ لابن ماجه، انظر: صحيح ابن ماجه، ٢ / ٣٣٥ .

Sellal nako ci lèep louñou koy bookkalè ak lèep louy ag mankitè.

Diko sant moom mi yayo bmoilèm kheti thiante yi.

Di sèedenè Amoul keen wala lèn lou yayoo ñou diàmouko koudoul yàlla.

Te mom yalla mogëna mag lounè.

Te amoul ben kattan walla men pèkhè mou mana sootti loudoul ci thiobarèem ak ndimbalëm.

Mom yalla mooy kou kaweki te mooy kou mag ki.

Yaw sama broom dièggalma samay bakkàar.

Yonnètèbi (sallal làhou alayhi wasallama) nèna: kou yèewou wakhli dièggal nañ ko ay bakkàram, te bou ñanèe yàlla naggou ñanam, tè bou diougèe moudadi diàpe dadi dioulli yàlla dana naggou ag dioullèm.

Ga wakhàtnè:

((الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي عَافَانِي فِي جَسَدِي، وَرَدَّ عَلَيَّ رُوحِي، وَأَذِنَ لِي بِذِكْرِهِ))⁽¹⁶⁾.

Niga koy diangè:

Alhamdou lil lahil lazi hafani fi disadi, waradda alayya rouhi, wa azina lii bizikrihi.

Limiy firi moy:

Magi sant yalla mima mousal diammal ma ci sama yaram, mou dello watma samg rouhe, mou yoomba lalma toud ko mom yalla.

Gadadi diang àya yi:

﴿إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لآيَاتٍ لِّأُولِي الْأَبْصَارِ * الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ * رَبَّنَا إِنَّكَ مَن تُدْخِلِ النَّارَ فَقَدْ أَخْرَجْتَهُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ * رَبَّنَا إِنَّنَا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَقَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ * رَبَّنَا وَآتِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلَىٰ رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ * فَاسْتَحَبَّ لَهُمْ رَبُّهُمْ أَيْ لَا أَضِيعُ عَمَلَ عَامِلٍ مِّنْكُمْ مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْتَىٰ بَعْضُكُم مِّنْ بَعْضٍ فَالَّذِينَ

(١٦) الترمذي، ٤٧٣ / ٥، برقم ٣٤٠١، وانظر: صحيح الترمذي، ١٤٤ / ٣.

هَاجِرُوا وَأُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأُودُوا فِي سَبِيلِي وَقَاتَلُوا وَقُتِلُوا لِأَكْفَرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَا يُدْخِلَنَّهُمْ
جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ثَوَابًا مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الثَّوَابِ * لَا يَعْزِتَكَ أَتَقَلَّبُ
الَّذِينَ كَفَرُوا فِي الْبِلَادِ * مَتَاعٌ قَلِيلٌ ثُمَّ مَاوَاهُمْ جَهَنَّمَ وَبِئْسَ الْمِهَادُ * لَكِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ هُمْ
جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا نُزُلًا مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ لِلْأَبْرَارِ * وَإِنَّ مِنْ
أَهْلِ الْكِتَابِ لَمَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْكُمْ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْهِمْ خَاشِعِينَ لِلَّهِ لَا يَشْتُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ
ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَئِكَ هُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ * يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا
وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٧﴾ .

Limiy firi moy:

Soungou brom dane: bind gi ñou binde asaman ak souf,
ag wouta

(١٧) الآيات من سورة آل عمران، ١٩٠-٢٠٠، البخاري مع الفتح،